Két helyszínen, a szlovákiai Alsósztregován és a magyarországi Csesztvén zajlik a kétnapos program

Madách Imre Irodalmi Napok

A SZNM – A Szlovákiai Magyar Kultúra Múzeuma, a Hagyományok és értékek Polgári Társulás, a Magyar Köztársaság pozsonyi Kulturális Intézete és a balassagyarmati Palóc Múzeum közös rendezésében kerül sor október 2-án és 3-án a Madách Imre Irodalmi Napokra Alsósztregován és Csesztvén.

ELŐZETES

A Madách-kastély és az író síremléke Alsósztregován (Képarchívum)

A Nagykürtösi járásban található alsósztregovai Madách-kastély Szlovákia legnagyobb irodalmi múzeumainak egyike. A kastélyban látható állandó kiállítás évről évre bővül, hogy a látogatók közelebb kerülhessenek a Tragédia írójához, Madách Imréhez, és más-más szempontból ismerkedhessenek magával a művel. Ebben az évben is új kiállítást tekinthetnek meg a látogatók Madách Imre rajzai és festményei címmel, de megcsodálhatják Kass János és Zichy Mihály illusztrációit is, amelyek Az ember tragédiájához készültek. A múlt év óta tart a Korabeli bútorok a kastélyban című kiállítás, amely a 19. század középnemesi kúriáinak, kastélyainak bútorait mutatja be, köztük olyan darabokat, amelyek Madáchék otthonában is megtalálhatók voltak.

A Madách Napok, amely Alsósztregova Önkormányzata jóvoltából létnapos rendezvénnyé bővült, immár egész Nógrád megyéhez kötődik, mind a magyar, mind a szlovák oldalon, hiszen a kulturális program szombaton a Balassagyarmattól 9 kilométerre fekvő, magyarországi Csesztvén is folytatódik. Az ottani kúriában, amely jelenleg Irodalmi Múzeumként működik. Madách Imre a legboldogabb éveit töltötte feleségével, Fráter Erzsébettel.

Az október 2-ai program koszorúzással kezdődik 11 órakor az alsósztregovai parkban Madách Imre sírjánál, hiszen a rendezvény évente Madách Imre halálának évfordulóján zajlik. A koszorúzás előtt a megemlékezést E. Csorba Csilla, a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója tartja.

A kastélyban folytatódik a program, amelyet idén is közösen nyit meg az alsósztregovai és a csesztvei polgármester. Az első nap fő témája a Madách-kastély múltja – Böszörményi István tanár révén felidéződik a 45 évvel ezelőtt, 1964. október 4-én átadott alsósztregovai Madách-kastély felújításának története, Kubička Kucsera Klára művészettörténész pedig a felújítás egyik fő kezdeményezőjéről, Balassa Gézáról emlékezik meg.

Rendhagyó módon emlékeznek meg a szervezők az egy éve elhunyt Kerényi Ferencről: az általa összeállított – a kastélyt, az abban helyet kapott kiállításokat és Madách Imre életét bemutató – leporellót ismerteti és mutatja be E. Csorba Csilla. Az új, színes, kétnyelvű leporelló a Petőfi Irodalmi Múzeum és a Szlovákiai Magyar Kultúra Múzeuma közös kiadványa, s együtt is finanszírozta a két intézmény. A kiadvány a MIRE (Magyar Irodalmi Emlékházak) sorozatban jelenik meg.

Ebben az évben is új, Madách életéhez kapcsolódó jelenetet mutat be a nagykürtösi Honti Népművelési Központ mellett működő Kvapka Irodalmi Színpad EMBER, a sztregovai otthon csendjében címmel.

A délutáni műsorok 17 órától kezdődnek a helyi önkormányzat rendezésében: lesz egyházi kórusverseny, népdalkörök találkozója, kirakodóvásár, este a Lúčnica táncegyüttes lép fel.

Szombaton Alsósztregován a folklór és moderntánc-bemutatók mellett az irodalomkedvelők 13 órától a helyi alapiskola és a kastély mellett működő gyermekcsoport Madách és Sztregova címmel kis színpadi jelenetet mutat be a kastély dokumentátora, Veselovská Dana vezetésével, majd a csesztvei program várja az érdeklődőket 14 órától. Ünnepi koncertet hallgathat meg a közönség a kúria melletti kápolnában, majd ugyanott Végh Károly és Jarábik Gabriella, a Szlovákiai Magyar Kultúra Múzeuma igazgatója emlékezik Kerényi Ferencre, a Madách-díjas irodalom- és színháztörténészre, aki egyebek mellett Madách életének és műveinek kutatásával is foglalkozott, s hat éven keresztül segítette munkájával a Madách-kastély felújítását és a Madách-kultusz továbbfejlesztését a régióban, mind a magyar, mind a szlovák oldalon.

A kúriában Nagy Zoltán pozsonyi grafikusművész Hommage a Madách / Hódolat Madách előtt című grafikai sorozata kapott helyet, a kiállítást Szabó Kinga művészettörténész nyitja meg. A kiállításmegnyitó után koszorúzást tartanak Madách Imre szobránál, emlékbeszédet mond Becsó Zsolt, Nógrád Megye Önkormányzatának elnöke.

S aki még bírja, folytathatja Alsósztregován, ahol a helyi futballpályán folklórcsoportok szórakoztatják a közönséget. **(j)**

Pozsonyban koncertezik Andreas Vollenweider

Andalító hárfamuzsika

KONCERTAJÁNLÓ

„Air – Live!" című turnéjának keretében október 4-én, vasárnap Pozsonyban ad koncertet Andreas Vollenweider, a kétszeres Grammy-díjas népszerű svájci hárfaművész, aki harminc évvel ezelőtt kezdte pályáját, s az addig inkább csak a komolyzenei hangversenytermekben hallható hárfamuzsikának – kicsit könnyedebbre hangolva – világszerte rengeteg rajongót szerzett. Andreas Vollenweider azóta 15 millió lemezt adott el szerte a világban. De nem csupán koncerttermekben lépett közönség elé: koncertezett már az Alpok egyik hegycsúcsán éppúgy, mint aktív tűzhányó kráterében. A szlovákiai koncertszervezőket nem lepte meg különös kívánságokkal, mindössze ásványvizet, bort, vegetáriánus ételt és fekete törülközőket kért az öltözőjébe. Valamint egy fujarát. Vollenweidert ugyanis lenyűgözte ez a szlovák népi hangszer. Annyira, hogy egyik lemezén is hallható. Mint elmondta, minden fellépésén igyekszik megszólaltatni egy olyan hangszert, amely az adott országra, nemzetre jellemző. A hárfaművész egy nappal korábban érkezik Pozsonyba, mivel a fellépése előtt szeretne megismerkedni a várossal is. A vasárnapi koncert érdekessége, hogy Andreas Vollenweider aznap ünnepli a születésnapját. **(m, p)**

A Grammy-díjas Vollenweider a Ružinov művelődési központban ad koncertet (Képarchívum)

Ma lép színre a híres egyfejű a Jókai Színházban

Megjött Süsü, a sárkány

SZÉL JÁNOS

Komárom. Október 2-án délelőtt tíz órakor mutatja be a Komáromi Jókai Színház társulata Csukás István – Bergendy István Süsü, a sárkány című zenés mesejátékát.

Süsü története a kirekesztettségről és a toleranciáról szól. A kis egyfejűt kitagadják, mivel nem hét, hanem csak egy feje van. Kedvenc lepkéje után kóborolva, rózsabimbóról álmodozva vándorol. Útközben barátra lel a Királyfi személyében, és sok kalandot élnek meg együtt.

Pille Tamás rendező – akinek a nevéhez olyan korábbi komáromi színházi sikerek fűződnek, mint a Minden egér szereti a sajtot (ezzel a produkcióval nemrég Prágában vendégszerepelt a társulat), a Hófehérke meg a törpék, továbbá a tavalyi évadban játszott Háry János – ezúttal zenésbábos meserevüt állított színpadra. Egy látványos bábshow-t, melyben elhangzik a televíziós bábmese valamennyi slágere, valamint más Bergendy-szerzemények, többek között az Én táncolnék veled című dal.

Pille Tamás játszik is az előadásban, sárkányfűárust és zsoldost alakít. Süsü, a sárkány szerepében Fabó Tibor színművész lép ma délelőtt a gyermekek elé, a Királyfi szerepében a Győri Nemzeti Színházból érkezett Klinga Péter m.v. látható. A Királyt Bernáth Tamás alakítja, a Királylány a színházhoz frissen szerződött Tar Renáta lesz. A dadát Holocsy Krisztina adja, a Kancellár szerepében Majorfalvi Bálint, a komáromi társulat másik új tagja áll színpadra. A Hadvezér Németh István, a Kőtörő pedig Nagy László lesz. Egy színész több szerepet is alakít a produkcióban, melynek bábjait, jelmezeit, díszleteit Győri Gabriella m.v. tervezte. A táncokat Fekete Miklós m.v. koreografálta, az előadás zenei vezetője Pálinkás Andrássy Zsuzsanna, Süsü tervezője pedig Lévai Sándor.

A ma délelőtti premierre a Komáromi Jókai Színházba várják Csukás István meseírót és Bergendy István zeneszerzőt, előadóművészt is.

PENGE

Terülj asztalkám I.

Az antológiákba mindig bele lehet kötni. A *Magvető Kiadó* két szerkesztője, Boldizsár Ildikó és Sárközy Bence azonban most, meg kell adni, igazán jó munkát végzett, kiválogatván az elmúlt év legjobb novelláit; a 22 írásmű, valóban, jobbnál jobb falat, s mindahányat az irodalmi minőség tünteti ki, nem egyéb. Na persze, fönn kell tartani: meglehet, hogy a tavalyi esztendő legeslegjobb novellája mégis kimaradt – ám ami előttünk van, az sem rossz, mi több, ki-ki, ha ínyenc olvasó, bizonyára, itt vagy ott, ahogy az ízlése diktálja, repeshet!

Az antológiaolvasás még az antológiaszerkesztésnél is szubjektívebb munka és élvezet. Én elárulom, hogy a második novellánál, a rejtélyes (nem tudjuk, ki ez a szerző) Centauri „Kút a Nap alatt" című példázatos írásművénél tartva máris repestem, és úgy éreztem, hogy ennek a parabolának a mondanivalóját (van ilyen neki!) örökre meg fogom jegyezni. Most csak „hieroglifákkal" írom le, mi volt az – akit érdekel, az a szöveg-képekből és -gondolatokból meg fogja tudni fejteni. Egy szerzetes alél a mély kút fenekén, őbenne fogalmazódik ez így meg: „Azt a kerek, egyre fényesebb foltot nézve, amely számomra az ég volt. A világ, és az Isten." Fény, ég, világ, Isten – helyben vagyunk. Megsúgom, hogy az a kút pedig, az én értelmezésemben, a tulajdon testünk.

Példázat, parabola, fabula

egyébként, az antológiából úgy látszik, manapság kelendő prózaírói módszer. Majdnem mindenki allegóriát ír. És majdnem mindenki parodisztikus, vagy nagyon ironikus, szarkasztikus, röhejes. Úgynevezett realista – polgári realista, szocialista realista, rendszerváltó vagy újkapitalista realista – novella jószerivel nincs. Vörös István hajléktalan-novellája („A szabadság első éjszakája") lenne az üdvös kivétel, ámde ez igencsak filozofikus írás. A kiváló fiatal írónő, Kiss Noémi „Hormon" című lendületes kisprózája („sikersztorija") a mesterséges megtermékenyítés örömeiről szintén újkap-reál, na de fölöttébb, egész a fájdalomig viccesen kritikus és szatirikus, a nyelvvel virgoncan eljátszó kis capriccio. Podmaniczky Szilárd „Zsírégetés" című groteszkje nagyon realista elbeszélés, ámbátor technikailag, stilisztikailag egyáltalán nem az; kész szatíra egy szatír nőről.

Tóth Krisztinától a „Földlakó" című fergeteges szürreál, azt hiszem, a világ bármely antológiájában megállná a helyét. Kaffka Margit, Galgóczi Erzsébet, Szabó Magda után itt most még bántóbb és ingerlőbb fény vetül a női kiszolgáltatottságra, különös tekintettel az orális szexre. Melléje tehetjük Csaplár Vilmos

Radics Viktória kritikai rovata

„A Törpe meséje" című merészen karikírozott kurva-történetét, a kettő együtt igencsak elgondolkodtató. Egyébként a *Körkép* mindegyik novellájáról elmondható ez: hogy „elgondolkodtató". Talán ez a műfaj meghatározó jegye? Talán ezért olvasnak kevesen novellát?

Két olyan darabot emelnék még ki végezetül a huszonkettőből, melyek nem a legtökéletesebbek, billegnek kicsit, viszont van bennük valami olyasmi, amire az olvasó azt mondja magában, csettintve, a száját elhúzva vagy a combjára vágva: „nahát, ez az élet". Az egyik Pályi Andrástól a „Gyász és gyönyör", melynek erotikus ihletettsége, látomásossága és érzéki realizmusa így együtt abszolút megragadó – plusz még Pályi sorslátó tehetsége, társadalomismerete, metafizikai tudomása, dús tapasztalata, édes melankóliája…

A másik a miskolci Jenei László „Piercing, sneci, ostya…" című botladozó, ám mégis telibe találó kis posztmodern puzzleje, mely arról szól, ami belőle, a szerzőből és a műből, és az egész kötetből, és valamennyiünkből, és a világból is hiányzik: a fel nem lelhető, sehol meg nem található *hiteles történetről*, amit „eltévesztett történetek" helyettesítenek. Nem ismerjük magunk, a családunk, az országunk igaz és hitelt érdemlő történetét. Nem; minden történet félrehord. Mi vagyunk a rossz történet. Csak ilyen jól szabott tévedésekből következtethetünk a nem létező jóra és igazira.

E szilárd táplálék mellé, bor gyanánt, következő alkalommal a tavalyi verstermést fogjuk fölszolgálni. 22 jó prózaírónk már van, reménykedhetünk.

Körkép 2009. Magvető Kiadó, 2009.

Értékelés: ●●●●●●●●●○

(New) Music At Home – koncertek

Somorja. A (New) Music At Home koncertsorozat keretében ma 19 órakor Kateřina Paclíková fiatal cseh harmonikaművész lép fel a zsinagógában, október 4-én 19 órától pedig a Musica Aeterna ad koncertet a gitáron játszó Tverďak Attilával. **(e)**